

28.11.2014

POL-2014-14928

Valtiovarainministeriö

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VM033:00/2014, 14.11.2014

Lausunto; Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 Taustaa

Ehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi uusi laki arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä kumottavaksi voimassa oleva samanniminen laki. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia, arvo-osuustileistä annettu annettua lakia, arvopaperitileistä annettua lakia, sijoituspalvelulakia sekä Finanssivalvonnasta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia useisiin muihin arvopaperimarkkinoita koskeviin lakeihin.

Lausuntopyynnössä on pyydetty keskittymään erityisesti yksilöllistä asiakaserottelua ja omistuksen julkisuutta koskeviin ehdotuksiin.

Asiaa valmistelleen VM:n työryhmän muistion kesällä toimitettuja lausuntoja ei tarvitse toistaa. Aiemmin saadut kommentit on huomioitu esityksen valmistelussa siinä laajuudessa kuin se on ollut mahdollista.

Hallituksen esityksen luonnoksessa todetaan, että Suomessa käytettäisiin asetuksen 38 artiklan 5 alakohdan mukaista jäsenvaltioille sallittua poikkeusta, jonka myötä suomalaisten sijoittajien suomalaiset osakeomistukset tulisi erotella yksilöllisesti kaikissa EU:n alueella toimivissa arvopaperikeskuksissa. Poikkeussääntöä on perusteltu sillä, että näin julkisen kaupan käynnin kohteena olevien osakkeiden yleisöjulkisuus voidaan ylläpitää Suomessa vähintään nykytasolla. Yksilöllisellä asiakaserottelulla ehdotetaan esityksessä tarkoittavan sekä suoraan hallittua että yksilöllisesti asiakaseroteltua omaisuudenhoitotiliä. Yksilöllisesti eroteltujen omaisuudenhoitotilien yleisöjulkisuus toteutettaisiin osakasluettelosta erillisillä luetteloilla arvopaperikeskuksessa. Suomalaisille sijoittajille ei olisi jatkossakaan sallittua niin sanottu laarimainen hallintarekisteröinti, jossa yhdellä arvo-osuustilillä säilytetään useamman asiakkaan omistamia arvo-osuuksia.

2 Helsingin poliisilaitoksen lausunto

Helsingin poliisilaitos uudistaa 13.8.2014 antamansa lausunnon.

Arvopapereiden kauppa täytyy olla läpinäkyvää ja avointa veronkierron, sisäpiirikauppojen, rahanpesun ehkäisemiseksi ja rikosyhödyn jäljittämiseksi.

Kuten luonnoksessa on esitetty, mikäli viranomaiset haluavat selvittää yksittäisen henkilön suomalaisiin pörssiyhtiöihin liittyvän arvopaperiomistusten määrää ja arvoa, tilanne voi olla se, että henkilö on saattanut käyttää ulkomaista välittäjää, markkinapaikkaa, arvopaperien toteutusta ja selvitystä sekä säilytystä, jolloin ainoa liittymäpinta Suomeen on arvopaperin suomalainen liikkeeseenlaskija. Tällöin viranomaistiedustelu pitäisi kohdentaa kaikkiin julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin yhtiöihin, jotka on rekisteröity Suomessa. Ainoastaan niissä tapauksissa, joissa arvopaperikaupan ketjun muu osapuoli, kuten välittäjä tai säilyttäjä, on myös suomalainen, tietopyynnön kohdentaminen tapahtuisi ensisijaisesti näihin tahoihin ja vasta toissijaisesti liikkeeseenlaskijaan, koska välittäjillä ja säilyttäjillä on käytävissään tai saatavissaan ajantasaiset arvopaperikauppaa ja omistusta koskevat tiedot. Ehdotetun muutoksen seurauksena esimerkiksi rikoshyödyn jäljittämiseen liittyvät tiedustelut ja niiden kustannukset tulisivat lisääntymään.

Avoimuus toteutuu ehdotetussa mallissa vain rajoitetusti, vaikka suomalaisten sijoittajien suomalaiset osakeomistukset eroteltaisiin EU:n alueella toimivissa arvopaperikeskuksissa. Kuten luonnoksessa on todettu, ehdotus vaikuttaisi viranomaisten mahdollisuuksiin saada tietoa arvopaperikaupoista ja arvopaperien omistajista. Ehdotus merkitsee tietojen hajaantumista keskitetystä kansallisesta järjestelmästä useaan EU-alueen arvopaperikeskuksen järjestelmään, vaikka esityksessä ehdotetaan käytettäväksi asetuksen poikkeussääntöä yksilöllisestä asiakaserottelusta. Yksilöllisen asiakaserottelun vaatimuksella ei voida estää suomalaisten omistusta koskevien tietojen hajaantumista eri arvopaperikeskusten välille, jos suomalaiset yhtiöt ryhtyvät enenevässä määrin käyttämään EU:n arvopaperikeskusasetuksen sallimaa liikkeeseenlaskun vapautta koskevaa oikeuttaan.

Helsingin poliisilaitos toteaa, ettei muutosta voida pitää rikostorjunnan kannalta perusteltuna.

Poliisipäällikkö
Poliisikomentaja

Lasse Aapio

Apulaispoliisipäällikkö

Ilkka Koskimäki

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu Aspo-asianhallintajärjestelmässä. Helsingin poliisilaitos 28.11.2014 klo 15.27. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi